

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a

- a dr.Nadray Katalin ügyvéd által képviselt Adeptus Zrt. (Miskolc) I.r.,
- a dr.Nadray Katalin ügyvéd által képviselt Betonút Zrt. (Budapest) II. r.,
- a dr.Peremiczki Péter ügyvéd által képviselt Mota-Engil Magyarország Zrt. (Budapest) III.r.,
- a dr.Völgyesiné dr.Hontvári Zsuzsanna ügyvéd által képviselt Vegyépszer Zrt. (Budapest) IV.r.,
- az Erdélyi Csaba felszámoló által képviselt MÁV Hídépítő Kft. (Budapest) V.r.,
- a dr.Bisz Emőke ügyvéd által képviselt Swietelsky Építő Kft. (Budapest) VI.r.,
- a dr.Hegymegi-Barakonyi Zoltán ügyvéd által képviselt Hódmezővásárhelyi Útépítő Kft. (Szeged) VII.r.,
- a dr.Mocsai Sándor ügyvéd által képviselt Vakond Kft. (Tiszakécske) VIII.r.,
- a dr.Mátyus Ádám ügyvéd által képviselt EGUT Egri Útépítő Zrt. (Eger) IX. r.,
- a dr.Mátyus Ádám ügyvéd által képviselt Debreceni Magas, Mély- és Útépítő Zrt. (Debrecen) X.r.,
- a dr.Mátyus Ádám ügyvéd által képviselt Colas Dunántúli Út- és Vasútépítő Zártkörűen Működő Részvénytársaság (Zalaegerszeg) XI.r.,
- a dr.Hegymegi-Barakonyi Zoltán ügyvéd által képviselt Hídépítő Zrt. (Budapest) XII.r.,
- a dr.Fejes Gábor ügyvéd által képviselt Strabag Építő Zrt. (Budapest) XIII. r.

felpereseknek

a dr.László Ildikó Katalin ügyvéd által képviselt Gazdasági Versenyhivatal (Budapest) alperes ellen versenyügyben hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt a Fővárosi Bíróság előtt 7.K.31.091/2007. számon indult és a Fővárosi Ítéltábla 2008. október 15. napján kelt 2.Kf.27.167/2008/22. számú jogerős ítélete ellen a

Kfv. III. 37.084/2009/15.szám

IV. r. felperes által 46., a XII.r. felperes által 47., a VI. r. felperes által 49., a XIII.r. felperes által 50., a IX-XI.r. felperesek által 51. sorszám alatt előterjesztett felülvizsgálati kérelmek folytán a 2009. november 3. napján megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Legfelsőbb Bíróság a Fővárosi ítélőtábla 2.Kf.27.167/2008/22. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a IV.r, VI.r., IX-XI.r., XII.r., és XIII.r. felpereseket, hogy fizessenek meg az alperesnek külön-külön 50.000.- /azaz ötvenezer/ forint felülvizsgálati perköltséget.

Kötelezi a IV.r, VI.r., IX-XI.r., XII.r., és XIII.r. felpereseket, hogy fizessenek meg az államnak - külön felhívásra - külön-külön 36.000.- /azaz harminchatezer/ forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen további felülvizsgálatnak helye nincs.

INDOKOLÁS

Az Útgazdálkodási és Koordinációs Igazgatóság /a továbbiakban: UKIG/ 2001. és 2002. évben közbeszerzéseket írt ki több út- és hídépítési, felújítási beruházásra. Ezek közé tartozott a 47. számú főút Debrecen bevezető III. üteme, a Bojt-Hencida összekötő út, a 47. számú főút Algyő-Hódmezővásárhely közti szakaszának négy nyomú I. üteme, a 4. számú főút Törökszentmiklós szakasza, a 61. számú főút Kaposvár Északi elkerülő út II. szakasza és a 3. számú főút Garadna elkerülő szakasza. Az első építésnél érintett volt más - felülvizsgálattal nem élő felperesek mellett - a VI., X., XIII., a másodikban a VI. X., XII., XIII., a harmadikban a XIII., a negyedikben a X., XII., az ötödikben a IV., IX., XIII., a hatodikban a IV., IX. X. és XIII.r. felperes. A beruházásokra vonatkozó ajánlati felhívások megjelenésének időpontja körül a Mélyépítő Kft. és a IV.r. VIII.r. felperesek kivételével az I-XIII.r. felperesek több ízben - jellemzően nem törvényes képviselőjük részvételével - egymással egyeztetett megbeszéléseket folytattak, melyen az ott nem jelenlevő felek álláspontját is figyelembe véve e beruházások felől tárgyaltak. Ennek során felosztották a tendereket, megállapodtak a nyertes ajánlattevőről, a

projektekben való részesedésről, illetve az ajánlattétel elmaradása esetén ennek ellentételezéséről.

Az alperes - egyebek mellett - e beruházásokat is illetően versenyfelügyeleti eljárást indított, melynek során a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény /a továbbiakban: Tpv. / 65/A. §-a szerint bírói engedély alapján előzetes értesítés nélkül helyszíni kutatást végzett az I.r., IV.r., V.r., VII-VIII.r. és XI. r. felpereseknél. Az alperes a helyszínen eljárva egyes gazdálkodóknál okiratokat foglalt le és a Vj-25/2004. számú versenyfelügyeleti eljárásban lefolytatott eljárása során beszerzett okiratokat felhasználta a jelen per előzményét képező 2004. április 6. napján indított eljárásban is. Mindezek tartalmából azt a következtetést vonta le, hogy a Mélyépítő Kft. és a felperesek gazdasági verseny korlátozására alkalmas magatartást tanúsítottak, ezért nevezettek a 2005. szeptember 22. napján kelt Vj-56/2004/190. számú határozatával különböző összegű bírság megfizetésére kötelezte.

A határozat felülvizsgálata iránt benyújtott keresetükben a felperesek annak hatályon kívül helyezését vagy számukra kedvező megváltoztatását kérték. Az elsőfokú bíróság a határozatot részben megváltoztatta akként, hogy az ítéletnek rendelkező részében részletezte mely felperes, mely beruházást illetően tanúsított gazdasági verseny korlátozására alkalmas magatartást, egyebekben a felperesek keresetét elutasította.

Az ítélet ellen az V.r. felperes kivételével valamennyi felperes benyújtott fellebbezést, melyben keresetüknek megfelelő döntés hozatalát kérték tekintettel arra, hogy nem követtek el jogsértést. Előadták, hogy az alperes más eljárás során lefoglalt tiltott bizonyítékokat használt fel az ügy elbírálásánál. Hivatkoztak arra, hogy köztük nem került sor kartell alakítására, hanem más üzleti célból folytak egyeztetések, kifogásolták a tényállás megállapítását és a bizonyítékok mérlegelését is, valamint bírságalap számítását.

A jogerős ítélet hozó másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta, hivatkozva arra, hogy megfelelő bizonyítékok mérlegelésével megállapított helyes tényállás alapján jutott az elsőfokú bíróság arra a helytálló következtetésre, hogy a felperesek között ár- és

piacfelosztó kartell megállapodás volt, ennél fogva a bírság összege is helyesen került megállapításra a Tpv. 78. § /1/ bekezdése szerinti felső határra figyelemmel is a Tpv. 78. § /2/ bekezdésében meghatározott mérlegelési szempontok értékelésével.

A jogerős ítélet ellen a IV., VI., IX.-XI., XII. és XIII.r. felperesek nyújtottak be felülvizsgálati kérelmet, melyek tartalmát összegezve nevezettek a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésével elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a közigazgatási határozat hatályon kívül helyezését vagy keresetüknek megfelelő, a bíróságra is kiterjedő megváltoztatását, másodlagosan az első-, illetőleg a másodfokú bíróság új eljárásra utasítását kérték.

A IV. r. felperes felülvizsgálati kérelmében anyagi jogszabálysértésként a Tpv. 11. § /1/ bekezdése, 11. § /2/ bekezdés a/-d/ és e/ pontjának megsértésére, míg eljárási jogszabálysértésként a Pp. 221. § /1/ bekezdésének, 3. §-ának, 213. § /1/ bekezdésének, a 164. § /1/ bekezdésének, továbbá az Áe. 26. §-ának megsértésére hivatkozással kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, valamint az elsőfokú ítélet megváltoztatásával az alperes határozatának hatályon kívül helyezését, illetőleg a versenyfelügyeleti eljárás megszüntetését.

A VI.r. felperes felülvizsgálati kérelmében a Tpv. 65/A. §-ának és az Áe. 2. § /1/ bekezdésének, az Alkotmány 2. § /1/ bekezdésének, a Magyarországon az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény /a továbbiakban: Egyezmény/ 6. cikk 1., 3. pontjának és a 8. cikknek a megsértésére is hivatkozott.

Sérelmezte továbbá a Pp. 206. § /1/ bekezdésének, valamint a Tpv. 65/A. §-ának, és a 11. § /1/ és /2/ bekezdésének téves alkalmazását.

A IX.-XI.r. felperesek felülvizsgálati kérelmükben ugyancsak elsődlegesen az első- és másodfokú ítélet hatályon kívül helyezését, valamint az alperes határozatának hatályon kívül helyezésével a versenyfelügyeleti eljárás megszüntetését kérte, másodlagosan a Fővárosi Ítéletábla ítéletének megváltoztatásával a kereseti kérelemnek helyt adó döntés meghozatalát, harmadlagosan pedig az elsőfokú bíróság új

Kfv. III. 37. 084/2009/15. szám

tárgyalásra és újabb határozat hozatalára utasítását indítványozta. Jogszabálysértésként az Egyezmény 6. cikk 1. és 2. pontját, a 8. cikkét, továbbá a Pp. 2. § /1/ bekezdését, 206. §-át és 221. § /1/ bekezdését tüntette fel.

A XII.r. felperes ugyancsak kérte az első-, másodfokú ítélet hatályon kívül helyezését, és az alperes határozatának megváltoztatását, valamint új határozat hozatalával a versenyfelügyeleti eljárás megszüntetését. Másodlagosan a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezését, és a másodfokú bíróság új eljárásra utasítását, továbbá harmadlagosan a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet megváltoztatásával az alperesi határozat megváltoztatását és a kiszabott bírság mérséklését indítványozta. Álláspontja szerint a jogerős ítélet a Tpvt. 11. § /1/ bekezdését, 65/A. §-át és 78. §-át, valamint az Áe. 2. § /1/ bekezdését, a Pp. 3. § /3/ és /5/ bekezdését, a 206. § /1/ bekezdését, és a Pp. 339/B. §-át sértette meg.

A XIII.r. felperes felülvizsgálati kérelmében ugyancsak kérte a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatásával kereseti kérelmének helyt adó ítélet meghozatalát.

Jogszabálysértésként az Alkotmány 2. §-ának, az Áe. 2. §-ának és 26. § /4/ bekezdésének, valamint a Tpvt. 65/A. §-ának, 11. §-ának és 78. §-ának a megsértését jelölte meg, melyre tekintettel a bírság mérséklését is indokoltnak tartotta.

Az alperes részletes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A felperesek felülvizsgálati kérelmeikben akkor is valójában a bizonyítékok Pp. 206. §-ának /1/ bekezdése szerinti szabad mérlegelését támadták, amikor a jogerős ítélettel kapcsolatban a fent felsorolt anyagi és eljárásjogi jogszabálysértésekre hivatkoztak, mert az első- és a másodfokú eljárás során végig azt állították, hogy az alperesi határozatban részletezett magatartásukkal nem valósították meg a Tpvt. 11. § /2/ bekezdés a/-d/ és e/ pontjába ütköző versenyjogsértést.

A Pp. 206. § /1/ bekezdés megfelelő alkalmazásával került sor a felülvizsgálni kért első- és másodfokú bírósági ítéletekben a tényállás megállapítására, iratellenesség, illetve okszerűtlen, logikai ellentmondást megvalósító módon való bizonyítékok mérlegelése a Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint a tényállás megállapítása körében nem volt megállapítható, ezért az erre alapított felülvizsgálati kérelmek nem voltak alkalmasak a felperesek számára kedvező döntés hozatalára.

A Legfelsőbb Bíróság hangsúlyozza, hogy mind az Áe., mind a Pp. főszabályként a szabad bizonyítási rendszer talaján áll, amely azt jelenti, hogy a közigazgatási hatóság és a közigazgatási per bírósága is felhasználhat minden olyan bizonyítékot, amely a tényállás tisztázására, felderítésére alkalmas /Áe. 26. § /3/ bekezdés, Pp. 3. § /5/ bekezdés/. Az egyes bizonyítási eszközök bizonyító ereje az adott ügy tényállásának megállapításánál azonos, közöttük súlyuk szerint sorrendiség nincs. Annak sincs jogi jelentősége, hogy közvetlen vagy közvetett bizonyíték került felhasználásra, értékelésre a tényállás megállapításához. A feljegyzések, iratokról készült fénymásolatok adott esetben éppen olyan bizonyító erővel rendelkeznek, mint más bizonyítékok, éppen úgy alkalmasak a tényállás megállapítására.

Az Áe. 26. §-ának /2/ bekezdése azt is kimondja, hogy a közigazgatási szerv által hivatalosan ismert és a köztudomású tényeket nem kell bizonyítani.

Az előzőekből következően semmiféle eljárési jogszabályi akadály nem volt annak, hogy az alperes a Vj-25/2004. számú eljárásban, a Tpv. 65/A. §-ának megfelelően, bírói végzés alapján jogszerűen beszerzett bizonyítékokat /iratokat/ a többi felperest is érintő, jelen felülvizsgálat tárgyát képező eljárásban felhasználja.

A Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint a felperesek tévesen értelmezik a Tpv. 65/A. §-ának /1/ és /2/ bekezdése szerinti meghatározott célból történő kutatást. Ennek a kutatásnak ugyanis értelemszerűen csak az lehet a célja, hogy a versenyhatóság bizonyítékot találjon a piac több vállalkozás közötti versenykorlátozó felosztására, és az ebben résztvevő vállalkozások kilétének feltárására. Az alperes a Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint tehát törvényesen folytatta le a bizonyítási eljárást és a Tpv. 65/A. §-a alapján és az Áe. 26. §-a szerint helyesen állapította meg a döntése alapjául szolgáló tényállást.

Alaptalannak találta a Legfelsőbb Bíróság a felpereseknek az Egyezmény 6. és 8. cikkének megsértésére történő hivatkozását is. A versenyfelügyeleti eljárás során a tisztességes eljáráshoz és a jogorvoslathoz való jog biztosított azáltal, hogy a versenytanács határozata ellen három szinten is lehetőség nyílik a bírósági felülvizsgálatra. A versenyfelügyeleti eljárásokhoz kapcsolódóan nem értelmezhető az ártatlanság vélelmének tiszteletben tartására, illetve a magánélet, magánlakás és levelezés tiszteletben tartására való hivatkozás sem, mert az Egyezmény is lehetőséget biztosít arra, hogy helyszíni kutatást, házkutatást megfelelő indokkal és megalapozottsággal a hatóságok lefolytathassanak.

A Tpvt. 65/A. §-a a közösségi joggal is összhangban állva szabályozza a Tpvt. 11. §-ának megsértése tárgyában folyó vizsgálat során a vállalkozások üzleti helyiségeinek, járműveinek, üzleti tevékenységhez használt bármilyen területnek, illetőleg a 65/A. § /2/ bekezdésében megjelölt személyek magáncélú és magánhasználatú helyiségeinek a Tpvt.-ben meghatározott célból történő kutatását, előzetes bírói jóváhagyó határozat alapján.

A felperesek álláspontjának elfogadása esetén alkalmazhatatlanok lennének a Tpvt. versenyjogsértő rendelkezéseinek megfelelő eljárási cselekmények, és így meghiúsulna a Tpvt. 11. §-ába ütköző vállalkozások közötti összehangolt magatartással megvalósuló versenykorlátozó megállapodások feltárása és szankcionálása. Ugyancsak alaptalannak találta a felpereseknek az Ae. és a Pp. alapelveinek megsértésére, valamint az Alkotmány 2. §-ának, 50. és 57. §-ának megsértésére való hivatkozást is.

A versenyfelügyeleti eljárás során és az azt követő első- és másodfokú felülvizsgálati eljárásban a felperesek számára a garanciális jelentőségű jogorvoslati lehetőségek biztosítottak voltak.

Nem volt megállapítható az első- és másodfokú peres eljárás során a Pp. 164. §-ában megfogalmazott bizonyítási kötelezettség megsértése sem, mert a felperesek a rájuk háruló bizonyítási teher ellenére nem tudták igazolni azt az állításukat, hogy az alperes által helyszíni kutatás során lefoglalt feljegyzésekkel igazolt és a közbeszerzési eljárásokhoz kapcsolódó egyeztetéseket tanúsító okiratokkal ellentétben, ők valójában csak legális üzleti tárgyalásokat folytattak.

Nem valósult meg továbbá az első- és másodfokú ítéletben a Pp. 213. §-ának, illetőleg a 221. §-ának megsértése sem, mert az ügyben eljáró bíróságok ítéletei a kereseti kérelmekről kimerítő részletességgel indokolással ellátott módon döntöttek.

A Tpv. 11. §-ának /1/ bekezdése szerint tilos a vállalkozások között megállapodás és összehangolt magatartás, valamint a vállalkozások társadalmi szervezetének, a köztestületnek, az egyesülésnek és más hasonló szervezetnek a döntése /a továbbiakban: megállapodás/, amely a gazdasági verseny megakadályozását, korlátozását vagy torzítását célozza, vagy ilyen hatást fejthet, illetve fejt ki. Nem minősül ilyennek a megállapodás, ha egymástól nem független vállalkozások között jön létre. E szakasz /2/ bekezdésének jelen ügyben alkalmazott rendelkezései értelmében ez a tilalom vonatkozik különösen; a/ a vételi vagy az eladási árak, valamint az egyéb üzleti feltételek közvetlen vagy közvetett meghatározására; b/, a beszerzési források felosztására, illetve a közülük való választás lehetőségének korlátozására, valamint a fogyasztók meghatározott körének valamely áru beszerzéséből történő kizárására; d/ a piac felosztására, az értékesítésből történő kizárásra, az értékesítési lehetőségek közötti választás korlátozására; e/ a versenytársak közötti, a versenyzetetéssel kapcsolatos összejárásra.

E jogszabály megsértésére mindegyik felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felperes hivatkozott. Mindezen rendelkezések közül az alperes határozata a felülvizsgálati kérelmet előterjesztők magatartásának jogsértő jellegét kétféleképpen is megállapíthatónak tartotta, nevezetesen a Tpv. 11. § /2/ bekezdésének a/, d/ és e/ pontjának, avagy Tpv. 11. §-a /2/ bekezdésének e/ pontjának sérelme útján. A Tpv. 11. § /2/ bekezdésének a/, d/ és e/ pontja csak azokat az eseteket említi a 11. § /1/ bekezdésébe foglalt általános szabályok között, amelyekre vonatkozóan a tilalom különösen vonatkozik. A 11. § /1/ bekezdése azonban önmagában is alkalmazható az ügyben, hiszen tiltja a vállalkozások közötti megállapodást és olyan összehangolt magatartást, amely a gazdasági verseny megakadályozását, korlátozását vagy torzítását célozza vagy ilyen hatást fejthet ki, illetve fejt ki. Nem vitatható, hogy jelen ügyben az alperes által beszerzett bizonyítékokból megállapítható volt, hogy a felperesek között olyan a

gazdasági verseny korlátozását, megakadályozását vagy torzítását, illetőleg ilyen hatást kifejtő megállapodások történtek, amelyek ténylegesen érvényesültek. E körben az eljáró bíróságok helyes döntést hoztak, amikor a bizonyítékokat a Pp. 206. §-a alapján helyesen értékelve megállapították a Tpvt. 11. §-a megsértését.

A Tpvt. 14. §-ának megsértésével kapcsolatban az arra hivatkozó felperesek nem nyújtottak segítséget arra vonatkozóan, hogy a piac meghatározása miatt került helytelenül meghatározásra, ezért erre való hivatkozás sem volt alapos.

A Tpvt. 78. § /1/ bekezdése kimondja, hogy az eljáró Versenytanács bíróságot szabhat ki azzal szemben, aki a törvény rendelkezéseit megsérti. A bírság összege maximum a vállalkozás előző üzleti évében elért nettó árbevételének 10 %-a lehet. A /2/ bekezdés szerint a bírság összegét az eset összes körülményeire - így különösen a jogsérelem súlyára, a jogsértő állapot időtartamára, a jogsértéssel elért előnyre, a jogsértő felek piaci helyzetére, a magatartás felróhatóságára, az eljárást segítő együttműködő magatartására, a törvénybe ütköző magatartás ismételt tanúsítására - tekintettel kell meghatározni. A jogsérelem súlyát különösen a gazdasági verseny veszélyeztetettségének foka, a fogyasztói érdekek sérelmének köre, kiterjedtsége alapozhatja meg.

E jogszabály megsértésével kapcsolatban kifogásként az merült fel, hogy a kiszabott bírság összege nem megfelelően került meghatározásra, és az az alperes belső szabályzatán alapuló irányelveket tükrözte.

A Legfelsőbb Bíróság alaptalannak találta a felperesek felülvizsgálati kérelmeit a Tpvt. 78. § /1/ és /2/ bekezdésének alkalmazásával kapcsolatban. A bírságok kiszabása, mértékének mérlegeléssel történő meghatározása törvényes volt, az alperes határozatának indoklásában részletesen kidolgozta és rögzítette a mérlegelésnél figyelembe vett szempontokat, körülményeket, a bírság a törvényi maximum összegét nem érte el.

A másodfokú bíróság ítéletében részletesen vizsgálta, hogy a Pp. 339/B. §-ában foglaltaknak megfelelt-e az alperes mérlegelési jogkörben hozott bírságot kiszabó határozata az egyes felperesi cselekmények és az előző évi nettó árbevételük ismeretében.

Kfv. III.37. 084/2009/15.szám

A másodfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a bírságok összegei arányban álltak a közbeszerzési eljárás során megvalósított Tpv. -be ütköző, összehangolt magatartás folytán megvalósult jogsértő cselekményekkel, a megvalósult jogsértések számával, továbbá, hogy a bírság összegek jelentősen elmaradtak a Tpv. 78. § /1/ bekezdésben meghatározott felső határtól, és a felperesek piaci helyzetére, valamint a gazdasági verseny veszélyeztetettségére tekintettel nem minősültek eltúlzottnak.

A kifejtettkre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítélet a Pp. 275. § /3/ bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A pervesztes felpereseket a Pp. 78. §-ának /1/ bekezdése alapján kötelezte a Legfelsőbb Bíróság az alperes felülvizsgálati eljárási perköltségének a megfizetésére.

A felperesek illetékfizetési kötelezettségéről az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 50. §-ának /1/ bekezdése, valamint a 6/1986./VI.26./ IM rendelet 13. §-a alapján rendelkezett a Legfelsőbb Bíróság.

Budapest, 2009. november 3.

Bauer Jánosné dr. sk. a tanács elnöke, dr. Kovács Ákos sk. előadó bíró, dr. Darák Péter sk. bíró